Syllabus European Tree Worker

Een studiehandleiding ter voorbereiding op een opleiding en certificering tot European Tree Worker (ETW).

Algemeen

Praktijk Centrum Bomen, 2019

Document informatie

Auteur	: Peter Bongen
Naam document	: Syllabus European Tree Worker
Versie:	: Algemeen
Aantal pagina’s	: 23
Printdatum	: mei 2019
Bestandgrootte	: 11 MB Word, 2 MB pdf
Laatst bewaard	: 8 mei 2019
Laatst bewaard door	: Peter Bongen

Inhoudsopgave

1 Algemene informatie 5

1.1 Inleiding 5

1.2 Relevantie voor de beroepsuitoefening 5

1.3 Historie 5

1.4 European Tree Worker Curriculum 5

1.4.1 Definitie van European Tree Worker 5

1.4.2 Doelen 6

2 Het ETW-examen 7

2.1 Inleiding 7

2.2 Toelatingseisen 7

2.3 Opbouw en methode 7

2.4 European Arboricultural Council 8

2.5 Bezwaar 8

3 Leerroute 9

3.1 Introductie 9

3.2 Werkwijze 9

3.3 Opleidingsgesprek en persoonlijk leerplan 9

3.4 Inhoud, werkvormen en opdrachten 9

3.4.1 Inhoud 10

3.4.2 Inhoud theorie-modulen 12

3.4.3 Werkvormen 13

3.4.4 Opdrachten 14

3.5 Belangrijke data en deadlines 14

4 Leermiddelen 15

Inleiding 15

4.1 Lesstof 15

4.2 Verplichte literatuur 15

4.3 Aanbevolen literatuur 16

4.4 Relevante Websites 16

4.5 Andere leermiddelen 16

4.6 Overige materialen 16

5 Organisatie 17
5.1 Betrokken personen 17
5.2 Afmelding 17
5.3 Verblijf 17
5.4 Evaluatie, klachten en tips 17

Bijlage 1: Rooster ETW-trainingstraject 18
Bijlage 2: ETW sortimentslijst 19
Bijlage 3: Stayokay 22
Bijlage 4: Klimbos 23

1 Algemene informatie

1.1 Inleiding

Een opleiding is meer dan zomaar een training. Het is een weloverwogen stap. Om je goed voor te bereiden of te ondersteunen tijdens je opleiding is deze syllabus geschreven. Je vindt hier allerlei informatie met betrekking tot de European Tree Worker-opleiding bij PCbomen. Naast algemene informatie lees je wat het examen inhoud, wat de opleiding inhoud en welke leerroutes je kunt volgen. Daarnaast lees je wat je nodig hebt en met wie je te maken krijgt in de opleiding. Door dit document te gebruiken in je keuze of en waar je een opleiding tot European Tree Worker wilt volgen en tijdens je opleiding bij PCbomen, bereid je je nog beter voor op het examen voor dit gewilde certificaat.

1.2 Relevantie voor de beroepsuitoefening

De titel ‘Certified European Tree Worker’ (ETW’er) is een veelgevraagde kwalificatie voor het uitvoeren van werkzaamheden voor opdrachtgevers maar ook bij sollicitatieprocedures. De drager van de titel heeft middels een uniform Europees examen aangetoond te beschikken over een basis aan kennis en vaardigheid voor het uitoefenen van zijn beroep als allround, uitvoerend boomverzorger.

1.3 Historie

Tijdens het Europees Leonardo da Vinci programma tussen 1996 en 1999 is ETW ontwikkeld. Het doel is om middels een uniforme certificering de kwaliteit van boomverzorging, boomverzorgers en de opleiding en examinering te verbeteren en te waarborgen. Tevens moest uitwisseling van boomverzorgers binnen Europa beter mogelijk worden gemaakt. Binnen Nederland is deze mogelijkheid aangegrepen om weer tot een uniforme certificering te komen. Er waren veel aanbieders van opleidingen van verschillende kwaliteit. De markt vroeg om een kwalitatief hoge en transparante certificering. Inmiddels zijn er meer dan 1100 ETW’ers in Nederland en de vraag naar ETW’ers blijft aanhouden!

1.4 European Tree Worker Curriculum

Voor de certificering van ETW’ers heeft de European Arboricultural Council (EAC) een curriculum vastgesteld. Hierin staan de vereiste competenties (kennis en ervaring) waaraan de ETW’er moet voldoen. Het ETW-opleidingstraject van PCbomen is gebaseerd op dit curriculum. Hierbij is er voor de nationale beroepsgroep relevante inhoud aan de trainingen toegevoegd. Op de website van de EAC is het originele ‘European Tree Worker Curriculum’ te lezen. Hieronder lees je de Nederlandse vertaling van de definitie van de European Tree Worker en de (leer)doelen.

Afb. 1: De EAC beheerd o.a. de ETW-certificering

1.4.1 Definitie van European Tree Worker

European Tree Workers voeren werkzaamheden uit aan en in bomen met als doel deze gezond en veilig te houden. Ze werken op basis van hun kennis van boomverzorging en houden rekening met zaken aangaande natuurbehoud, milieubescherming en veiligheidsvoorschriften.

Het uitvoeren van boomverzorgingswerkzaamheden vereist grondige en hooggekwalificeerde training met speciale aandacht voor veiligheid op het werk. Boomonderhoud omvat o.a. het planten, verplanten, inspecteren, onderhouden en verwijderen van bomen voor/door een uitvoerende medewerker.

Er bestaan momenteel drie soorten certificering:

- ETW klimmer
- ETW hoogwerker
- ETW klimmer en hoogwerker

1.4.2 Doelen

Aspecten in boomonderhoud

De European Tree Worker kan:

- De basisprincipes van groeivereisten, functies, structuur, ontwikkeling en groeistadia van bomen uitleggen om de juiste beslissingen te kunnen nemen omtrent boomverzorgingsmaatregelen;
- Rekening houden met natuurlijke factoren ter plaatse en heeft inzicht in de invloed hiervan op de groei en ontwikkeling van de bomen om de juiste beslissingen te kunnen nemen omtrent boomverzorgingsmaatregelen;
- De belangrijkste bomen in het werkgebied herkennen;
- De kwaliteit van, door een boomkwekerij geleverde, plantmateriaal herkennen en beoordelen;
- Begrijpen wat het belang is van natuurbehoud en milieubescherming voor boomonderhoud;
- Elementaire ziekten, plagen en abiotische stressfactoren bij bomen herkennen.

Boomverzorgingsaangelegenheden

De European Tree Worker kan:

- Uitleggen wat de taken en het werkgebied van boomonderhoud inhoud en is in staat om de te gebruiken materialen, machines en gereedschappen te bedienen;
- Zich houden aan de relevante nationale veiligheidsvoorschriften en de EAC Guide to Safe Working Practice;
- Gebruikelijke procedures uitleggen en toepassen voor:
    - Verbetering van de standplaats en de groeiplaats van de boom;
    - Het planten en verplanten van bomen;
    - Bescherming van bomen op bouwplaatsen of bij graafwerkzaamheden;
    - Stabilisatie van stammen en takken;
    - Verankeren van boomkronen;
    - Het voorkomen en behandelen van schade aan bomen;
    - Snoeien;
    - Het vellen van bomen.
- Structurele verzwakkingen en slechte condities herkennen;
- Uitleggen hoe om te gaan met- en in staat zijn om -om te gaan met boomklimmateriaal zoals ladders en hoogwerkers en kan de juiste klimtechniek kiezen;
- Bomen beoordelen met het oog op gezondheid en veiligheid en grote schades diagnosticeren;

Juridische en sociale regelgeving

De European Tree Worker kan:

- Wettelijke regelgeving met betrekking tot veiligheid op het werk, openbare veiligheid op de werkplek en de principes van werkorganisatie uitleggen
- Alle relevante wetten en regels die verband houden met de uitvoering van het werk uitleggen
- Relevante regelgeving van het Arbeidsrecht uitleggen
- Uitleggen wat relevante beroepsorganisaties zijn

2 Het ETW-examen

2.1 Inleiding

Het ETW-examen is voor velen een (tussen)doel in hun carrière. Het is een mooi ijkpunt om te zien hoe het met je kennis en vaardigheid gesteld is. Iedere ETW'er heeft dit examen doorlopen en aan de eisen van de EAC en examencommissie voldaan. In dit hoofdstuk lees je welke examenonderdelen er zijn en welke toetsvormen er gebruikt worden. Voor de toetsmatrijzen (exacte inhoud van de diverse examenonderdelen en de cesuur) en uitgebreide informatie wordt verwezen naar het ETW-examendocument. Dit document is te downloaden op www.pcbomen.nl.

2.2 Toelatingseisen

Om deel te kunnen nemen aan het European Tree Worker-examen dien je aan een aantal eisen te voldoen. Bij de inschrijving dien je middels het aanleveren van kopieën van certificaten en het ondertekenen van verklaringen het volgende aan te tonen:

- Verklaring dat je fysiek en geestelijk in staat bent om boomverzorgingswerkzaamheden uit te voeren
- Verklaring dat je minimaal één jaar ervaring hebt in de uitvoering van boomverzorgingswerkzaamheden
- Een kopie van een geldig EHBO-diploma of een geldig BHV-diploma/certificaat
- Een certificaat/verklaring dat/die aantoont dat je geschoold bent in het werken met de motorzaag
- Een certificaat/verklaring dat/die aantoont dat je een hulpactie in bomen kan uitvoeren. Dit geldt alleen voor kandidaten die het praktisch examen 'CLIMBING' (klimmend) doen.

2.3 Opbouw en methode

Een volledig ETW-examen bestaat uit zes onderdelen. Zoals je in het curriculum hebt kunnen lezen kun je kiezen om het examen Climbing (klimmer) en/of Platform (hoogwerker) af te leggen. Deze keuze heeft alleen betrekking op het 'Praktisch examen' en geef je aan bij je inschrijving. In het schema hieronder zie je de examenonderdelen en een korte beschrijving.

Examenonderdeel	Toetsvorm	Duur
Schriftelijk examen	Schriftelijk	60 minuten
Sortiment examen	Schriftelijk	15 minuten
Mondeling examen	Interview	15-20 minuten
Praktisch examen Climbing	Uitvoeren van snoeiwerkzaamheden en een interview	60 minuten
Praktisch examen Platform	Uitvoeren van werkzaamheden en een interview	60 minuten
Simulatie 1 (Snoeien)	Simulatie/interview	20-30 minuten
Simulatie 2 (Keuze uit Planten, Verplanten, Boomveiligheid of Afbreken bomen en velling)	Simulatie/interview	20-30 minuten

Tabel 1: Onderdelen in het ETW-examen

Voor ieder examenonderdeel dien je een voldoende te scoren. Lukt dat niet, dan mag je maximaal tweemaal herkansen binnen een periode van twee jaar om op de betreffende onderdelen alsnog een voldoende te scoren. Na twee jaar of twee herkansingen, vervallen de eerder behaalde onderdelen waarop je reeds een voldoende hebt gescoord. Je zult dan weer een volledig examen af moeten leggen.

2.4 European Arboricultural Council

De EAC heeft als taak de uniformiteit en kwaliteit van de examens binnen heel Europa te waarborgen. Hiervoor is op ieder ETW-examen een supervisor aanwezig die controleert en rapporteert naar de EAC. Deze supervisor examineert dus niet. Hij beoordeelt alleen of de exameninstelling voldoet aan de regelgeving van de EAC.

2.5 Bezwaar

Indien je het niet eens bent met de uitslag van je examen kun je bezwaar maken. Voor de bezwaarprocedure wordt eveneens verwezen naar het ETW-examendocument en het PCB Examenreglement welke te downloaden zijn op www.pcbomen.nl.

Afb. 2: ETW-certificaat en bijbehorende ETW-pas

3 Leerroute

3.1 Introductie

De weg naar het ETW-examen kan per persoon sterk verschillen doordat het startpunt ook verschilt. De ene persoon stroomt in vanuit een andere beroepsgroep terwijl er ook allround-boomverzorgers met jarenlange ervaring zijn. Ook het tijdpad verschilt per persoon. Leer je makkelijk? Heb je veel tijd om ervaring op te doen? Heb je mogelijkheden binnen je werk of moet je veel in je vrije tijd doen? Het zijn zomaar een aantal vragen die van invloed zijn op je leerplan. Maar ook je thuissituatie en mentale toestand zijn van invloed. En wat is je doel? Het examen zo snel mogelijk behalen, in je eigen tempo leren zonder ooit examen te doen of een middenweg? Dit is allemaal van invloed op hoe je ETW-opleiding eruit gaat zien.

3.2 Werkwijze

Meestal is het doel het ETW-examen. Sommige mensen zullen trainingen volgen met een ander doel: zoveel mogelijk (bij)leren zonder dat zij het examen willen doen. Het begint met een opleidingsgesprek om tot een persoonlijk leerplan te komen. In dit leerplan staat concreet welke trainingen je gaat volgen om je voor te bereiden op het examen. Hierna zal je starten met het volgen van trainingen in het ETW-opleidingstraject volgens jouw persoonlijke leerplan. Dit is een modulair opleidingstraject waar je alleen de onderdelen of modules volgt die voor jou relevant zijn. Zo kan dit voor de ene persoon een volledige ETW-opleiding in een periode van twee jaar zijn, terwijl een ander alleen een examentraining van enkele dagen volgt om hierna examen te doen. Maar wat is nu het beste in jouw situatie?

Afb. 3: Een opleidingsgesprek brengt je tot een persoonlijk opleidingsplan

3.3 Opleidingsgesprek en persoonlijk leerplan

We willen je graag helpen om de juiste keuzes te maken. Daarom organiseren we een persoonlijk opleidingsgesprek met jou en eventuele begeleiders en/of familie. In dit gesprek lichten we deze syllabus toe en beantwoorden al je aanvullende vragen. Daarnaast helpen we je met het beantwoorden van bovenstaande vragen om uiteindelijk tot een persoonlijk leerplan te komen. Na zo'n gesprek overdenk je de uitkomst van het gesprek nog eens en we adviseren om dat ook met je familie en/of werkgever en collega's te doen. Je bent altijd vrij om je opleidingsplan aan te passen. Ook tijdens de opleiding!!!

3.4 Inhoud, werkvormen en opdrachten

De inhoud van de opleiding is toegespitst op het niveau van het ETW-examen. Daarnaast willen we dat je graag direct de opgedane kennis en vaardigheid in jouw werk kunt toepassen. Hierdoor wordt je snel waardevoller voor je werkgever of eigen bedrijf.

3.4.1 Inhoud

In de schema's hieronder is te zien welke modules en trainingen er zijn. Afhankelijk van je persoonlijke leerplan volg je wellicht het gehele traject of delen hiervan. Het betreffen zogenaamde praktijktrainingen zoals klim-, hoogwerker, - en motorzaagtrainingen maar ook theorietrainingen waarin je leert over anatomie, fysiologie, sortiment, boomveiligheid, groeiplaatsen etc. van bomen. Per module wordt er een toelichting op de inhoud gegeven. Tot slot kun je een examentraining volgen om te herhalen of op te frissen voordat je examen gaat doen. In Bijlage 1 staat het rooster van deze groep. Hierin zie je hoe de verschillende trainingen zijn verdeeld over een opleidingstraject.

Theorie-trainingen:

ETW Trainingstraject 'Theorie'	
Modulen/onderdelen:	**Dagdelen/dagen**
Sortimentsleer	**Totaal: 2 dagen**
- Sortimentsleer I	1 dagdeel
- Sortimentsleer II	1 dagdeel
- Sortimentsleer III	1 dagdeel
- Sortimentsleer IV	1 dagdeel
Boomveiligheid	**Totaal: 5 dagen**
- Basis boombiologie	1 dagdeel
- Zorgplicht en Visual Tree Assessment (VTA)	1 dag
- Schimmels en Integrierte Baum Analyse (IBA)	1 dagdeel
- Boominventarisatie en -registratie	1 dagdeel
- Nader onderzoek en aantastingen	1 dag
- Boomveiligheid	1 dag
- Toets: Certificaat Boomcontroleur	1 dagdeel
Groeiplaatsleer	**Totaal: 4,5 dag**
- Basis bodemkunde	1 dag
- Planten van bomen	1 dag
- Groeiplaatsinrichting en -verbetering I	1 dagdeel
- Groeiplaatsinrichting en -verbetering II	1 dagdeel
- Bomen op bouwlocaties I	1 dagdeel
- Bomen op bouwlocaties II	2 dagdeel
- Verplanten van bomen	1 dagdeel
Snoeien	**Totaal: 3,5 dag**
- Begeleidingssnoei	1 dag
- Achterstallige- en verwaarloosde begeleidingssnoei I	1 dag
- Achterstallige- en verwaarloosde begeleidingssnoei II	1 dagdeel
- Kroonverzorging en -verankering	1 dag
Wet- en regelgeving	**Totaal: 1 dag**
- Wet- en regelgeving met bomen	1 dagdeel
- Werken met de Wegenverkeerswet	1 dagdeel
WNB groenspecialisten niveau II, incl. examen (BB en RO)	**Totaal: 2 dagen**
- WNB groenspecialisten niveau II, incl. certificering	2 dagen
Totaal aantal trainingsdagen:	**18 dagen**

Tabel 2: Theoretische trainingen in het ETW-traject

Praktische trainingen:

ETW Trainingstraject 'Velling'	
Trainingen:	**Dagen**
'Basistraining Velling'	4 dagen
'Vervolgtraining Vellen van complexe bomen'	4 dagen
Totaal aantal trainingsdagen:	**8 dagen**

Tabel 3: Trainingen m.b.t. motorzagen en velling

ETW Trainingstraject 'Klimmen'	
Trainingen:	**Dagen**
'Basistraining Klimtechniek in bomen'	4 dagen
'Basistraining Bedrijfshulpverlening voor boomverzorgers'	2 dagen
'Vervolgtraining Machinale kroonverzorging'	3 dagen
'Vervolgtraining Afbreken van bomen'	4 dagen
Totaal aantal trainingsdagen:	**13 dagen**

Tabel 4: Trainingen m.b.t. klimmen in de boomverzorging

ETW Training 'Hoogwerkers'	
Trainingen:	**Dagen**
'Basistraining Hoogwerkers en kettingzaaggebruik'	2 dagen
Totaal aantal trainingsdagen:	**2 dagen**

Tabel 5: Training m.b.t. hoogwerkergebruik in de boomverzorging

Examentrainingen:

ETW Examentraining	
Onderdelen:	**Dagen**
Boombiologie, Boomveiligheid, Bomen en wetgeving	1 dag
Bodemkunde, Groeiplaatsen en Boombescherming	1 dag
Examenvoorlichting, Werken in bomen (hoogwerker- en klimtechniek), Velling	1 dag
Keuren van plantmateriaal, Planten, Verplanten, Sortiment	1 dag
Begeleidingssnoei (Achterstallig en verwaarloosd), Onderhoudssnoei, Kroonverzorging en -verankering	1 dag
Totaal aantal trainingsdagen:	**5 dagen**

Tabel 6: De vijf examentrainingsdagen

3.4.2 Inhoud theorie-modulen

‘Sortimentsleer’ is een module die je niet alleen voorbereid op het herkennen en op naam brengen van de boomsoorten van de Sortimentlijst. Ook de toepassing, specifieke soorteigenschappen of groeiplaatseisen behoren tot de basiskennis van de boomverzorger. In deze module wordt je in vier middagen door middel van excursies geleerd hoe je jezelf kunt trainen in herkenning van de verschillende soorten. Uiteraard zie je dan vele herkenningspunten, ezelsbruggetjes en krijg je bij de behandelde bomen een toelichting over de toepassing, historie, groeiplaatseisen en andere interessante kennis en weetjes. Deze module is een extra hulpmiddel bij het trainen van je eigen kennis op het gebied van boomsoorten.

De module ‘Boomveiligheid’ is een uitgebreide module waarin je wordt opgeleid tot het niveau van een boomcontroleur). Een boomcontroleur is in staat om afwijkingen en gebreken te kunnen herkennen en rapporteren. Het verschil tussen een afwijking en een gebrek moet onderbouwd kunnen worden. De ETW’er moet minimaal het niveau van een boomcontroleur hebben. De boomcontroleur maakt gebruik van een drietal methoden (VTA, IBA en SIA). In deze module leer je deze methoden toe te passen. Is de boom wel veilig in deze situatie? Welke maatregelen kan je nemen? Of welk vervolgonderzoek is er mogelijk? Het zijn zomaar een aantal vragen die je straks kunt beantwoorden. Hiervoor gebruik je een stukje basiskennis van de boomanatomie en- fysiologie. Dit zit in deze module verweven maar is ook zeer bruikbaar in de andere modulen. Naast de nodige kennisoverdracht in het lokaal zal je ook veel buiten zijn om je, door middel van excursie en oefeningen, het specialisme van boomcontrole en-inspectie eigen te maken.

In ‘Groeiplaatsleer’ leer je alles wat je moet weten over de relatie van een boom met de bodem, de bodem zelf, groeiplaatseisen en hoe deze te realiseren. Ook het planten en verplanten van bomen hebben raakvlak met de groeiplaats. Daarom zijn deze trainingen ook onderdeel van deze module. Je leert geleverde laanbomen keuren en planten. Maar ook het verplanten van een kleine of jonge boom moet je kunnen uitleggen. Je doet dan eerst een vooronderzoek en op basis van de conclusies maak je een plan. Dit geldt ook voor bomen op bouwlocaties. Het volstaat meestal niet met alleen het plaatsen van een hek. Na jouw onderzoek zullen er wellicht extra beschermende maatregelen als bronbemaling, een (tijdelijke) druk-verdelende bouwweg of gerichte snoei moeten plaatsvinden. De meeste bedreiging is vaak op de ondergrondse groeiplaats van een boom gericht. Vandaar dat ook deze training in de module is opgenomen. Je gaat veel naar buiten om praktijkvoorbeelden te bekijken. Zelfs een (fiets)excursie naar de binnenstad van Apeldoorn om daar verschillende groeiplaatsconstructies te bekijken!

Afb. 4: Groeiplaatsinrichting tijdens een excursie

Het ‘Snoeien’ van bomen komt het meeste voor bij boomverzorgers. Daarom zal je dit goed moeten leren. Er zit nogal wat verschil tussen het snoeien van een jonge boom naar een bepaald eindbeeld of het onderhouden van volwassen bomen. Maar ook oude, monumentale of veterane bomen moeten soms gesnoeid worden. In deze module besteed je de meeste tijd aan begeleidingssnoei bij jonge laanbomen. Op zeer praktisch wijze met veel praktijkoefening wordt je geleerd hoe je deze bomen op een uniforme wijze kunt snoeien. Van bomen die ‘op beeld’ zijn tot bomen met een verwaarlozing. Met de handvaten uit deze module moet je straks alle bomen kunnen snoeien.

In Nederland hebben we ‘Wet- en regelgeving’ met betrekking tot bomen. Mag je zomaar de tak over de schutting van de buurman snoeien? In welke wet(ten) zijn bomen beschermd? Wat is mijn rol als boomverzorger? De belangrijkste wetten en regels worden behandeld in een dagdeel. In het tweede dagdeel staat de Wegenverkeerswet centraal; hoe werk ik veilig langs en op de weg? Je leert hoe wordt bepaald welke wegafzetting er nodig is en hoe je deze afzettingen toe moet passen. Voor de omgang met flora en fauna volgens de Wet Natuurbescherming is een aparte training beschikbaar.

‘Wet Natuurbescherming voor groenspecialisten’ is een certificering voor (meewerkende) voormannen of uitvoerders. Veel ETW’ers sturen een kleine ploeg aan en moeten weten hoe je moet omgaan met broedende vogels of vleermuisbomen. De training is breder georiënteerd dan de boomverzorging. Dit maakt je breder inzetbaar. Je krijgt meer inzicht in diersoorten, vaste rust en verblijfplaatsen en hoe je conform de wet dient te handelen.

3.4.3 Werkvormen

De ‘Praktijk’ in Praktijk Centrum Bomen staat voor de praktische wijze waarin trainingen worden verzorgt. Bomen staan nou eenmaal buiten en daar zal je dan ook veel tijd doorbrengen in de vorm van excursies en praktijkoefening nadat je de benodigde kennis tot je hebt genomen. Dit doe je door je in te lezen, voorbereidende vragen te beantwoorden en het aanhoren van de trainers die de lesstof uitleggen. Hierbij wordt er gewerkt in kleine groepen, doorgaans tussen de 10 en 16 personen. Sommige praktijktrainingen worden voor groepjes van maximaal zes personen verzorgt i.v.m. de veiligheid. Veel mensen voelen zich prettiger in een kleinere groep en je krijgt voldoende individuele aandacht. Toch is de groep voldoende groot zodat je ook veel van elkaar leert. Zowel tijdens als na de trainingen!

We maken als opleidingsgroep actief gebruik van WhatsApp. Je wordt vrijblijvend uitgenodigd om lid te worden van de groep waarmee je de opleiding volgt. PCbomen beheert de groep en waakt over de inhoud. De appgroep is bedoelt om informatie en ervaringen te delen maar ook om vragen te stellen. In eerste instantie beantwoorden jullie de vragen zelf. Daar waar nodig zullen wij informatie verstrekken. De appgroep blijft na de opleiding bestaan zodat je makkelijk contact kunt onderhouden met je medecursisten of PCbomen.

Afb. 5: Via Whatsapp leer je nog beter met hulp van je opleidingsgroep

3.4.4 Opdrachten

De belangrijkste opdracht die je hebt is het opdoen van zoveel mogelijk ervaring met zoveel mogelijk werkzaamheden. Dit is iets waarin de opleiding beperkt kan voorzien. Wat wij wel kunnen is je door middel van gerichte opdrachten ook buiten je werk om ervaring op te laten doen. In de trainingen worden deze opdrachten uitgereikt en uitgelegd. Hieronder volgen nog enkele tips om buiten de opleiding om jezelf te trainen. Je bent zelf verantwoordelijk met betrekking tot veiligheid en verzekering. In de trainingen wordt je gewezen op de gevaren en verantwoordelijkheden.

Klimervaring kun je ook buiten je werktijd opdoen door in parken of landgoederen te gaan klimmen. Vraag wel toestemming aan de beheerder. Wellicht mag je zelfs wat (zaag)werkzaamheden uitvoeren. Er zijn groepjes cursisten die via WhatsApp met elkaar afspreken om bij iemand in een park een dag met elkaar te gaan klimmen. Zo kun je gebruik maken van elkaars ervaring en materialen.

Vellen van bomen in grote getalen is vaak een discipline waarvoor niet alle boomverzorgers mogelijkheden hebben. Je kunt vragen of je (gedetacheerd) mee mag werken bij bedrijven die deze werkzaamheden wel uitvoeren. Daarnaast heeft PCbomen soms objecten die na een training afgemaakt moeten worden. Soms kunnen we daar cursisten voor inzetten. Vraag hiernaar tijdens de trainingen.

Voor hoogwerker-werkzaamheden, (begeleidings)snoei, planten en verplanten van bomen geldt hetzelfde als voor vellingswerkzaamheden. Vraag bedrijven of opdrachtgevers of je mee mag kijken of mee mag werken!

Boomveiligheid kun je, zolang je niets kapot maakt, zelf heel goed trainen. In bijna iedere straat, park of op landgoederen vindt je bomen waarmee iets aan de hand is qua veiligheid. Ga na de trainingen zelf bomen beoordelen met de hulpmiddelen en opdrachten die je in de training krijgt.

Met het leren van sortiment kan je vandaag beginnen! Achterin deze syllabus (Bijlage 2) vindt je de sortimentlijst die je moet kennen voor je examen. Naast de handvaten en tips uit de training is het vooral een kwestie van zelfstudie. Leer de wetenschappelijke en Nederlandse namen van de lijst en leer de soorten herkennen. Tip: leer ook de winterkenmerken! Dit is niet alleen een vereiste voor het examen maar als je soorten op winterkenmerken kunt thuisbrengen lukt het nog beter op de zomerkenmerken. Onderschat de tijd tot je examen niet!!!

3.5 Belangrijke data en deadlines

Start ETW-trajecten : februari en september van ieder jaar

Introductie/kennismaking : de 1e ‘Theorie’-training

ETW-examentrainingen : enkele weken voor ieder groot ETW-examen, doorgaans in mei en oktober van ieder jaar

ETW-examens : doorgaans twee keer per jaar, in juni en oktober. Een enkele keer een extra (her)examen tussen twee grote examenronden in

Onderwerp	Datum
Start ETW-traject Groep	Februari en September
Introductie Groep	
ETW-examentraining	Oktober en Juni
ETW-examens	Oktober en Juni

Tabel 7:Belangrijke data voor de ETW-groep algemeen

4 Leermiddelen

Inleiding

Wat heb je nodig om je optimaal voor te bereiden op het ETW-examen of tijdens de opleiding? PCbomen voorziet je van veel lesstof (uitreikers) of materialen tijdens de trainingen. Maar je zult ook zelf leermiddelen als boeken of klimmaterialen moeten aanschaffen. Tip: schaf niet alles nieuw en direct aan. Wellicht kun je eerst boeken lenen van collega ETW'ers. Of Persoonlijke Bescherming Middelen (PBM's) in eerste instantie lenen. In de trainingen kun je heel veel (klim)materialen en motorzagen uitproberen en hoor je wat fijne PBM's zijn. Zo voorkom je miskopen of doe je onnodige uitgaven.

Afb. 6: Probeer eerst klimmateriaal in de training voordat je ze aanschaft

Bestel je boeken bij (tweedehands) boekenwinkels als bol.com, ITS (Poel bosbouw) of IPC Groene Ruimte. Via internet zijn er meer aanbieders van de diverse boeken. Bekijk en bepaal zelf wat op dat moment voor jou de beste koop is. Je hoeft niet persé de laatste druk of versie van een boek te hebben. Zorg ervoor dat je van het Stadsbomenvademecum in ieder geval niet de eerste druk hebt. Je herkent deze aan de zwartwit foto's en blauwe kaft. De informatie in deze versies zijn te sterk verouderd.

4.1 Lesstof

Iedereen krijgt tijdens de introductie als start een cursusmap, kladblok, pen en een memorystick. Op deze stick staan alle digitale uitreikers (PowerPointpresentaties in pdf-formaat) van **alle** ETW-trainingen. Als extra hulp krijg je ook extra lesstof en bestanden die je helpen bij het maken van opdrachten of als zelfstudie. Gedurende de opleiding worden de gebruikte uitreikers van de betreffende training geprint en aan jullie uitgereikt. Hierop kun je aantekeningen kwijt en deze bewaar je dan in de cursusmap als naslagwerk.

Afb. 7: Het Stadsbomenvademecum is een standaardwerk voor boomverzorgers

4.2 Verplichte literatuur

Zelf aan te schaffen boeken:

- Stadsbomenvademecum Deel 2 A 'Groeiplaatsaspecten' (auteur: G.J. van Prooijen)
- Stadsbomenvademecum Deel 2 B 'Groei en aanplant' (auteur: G.J. van Prooijen)
- Stadsbomenvademecum Deel 3 A 'Boomcontrole en onderzoek' (auteur: G.J. van Prooijen)
- Stadsbomenvademecum Deel 3 B 'Boomverzorging en groeiplaatsverbetering' (auteur: G.J. van Prooijen)
- Stadsbomenvademecum Deel 3 C 'Ziekten en aantastingen' (auteur: G.J. van Prooijen, H. Kroon)
- Stadsbomenvademecum Deel 4 'Boomsoorten en gebruikswaarde' (auteurs: ir. T.J.M. Janson, ir. J.J.C. Janssen)

4.3 Aanbevolen literatuur

Eventueel zelf aan te schaffen boeken:

- **Bosplantsoen, Bomen en struiken in bos en landschap** (auteurs: Bart Exterkate en Guus de Beer)
- **Begeleidingssnoei van laanbomen** (auteurs: Bart Exterkate, Pieter Veldstra)

Onderstaande boeken worden alleen uitgereikt in de genoemde training indien je deze volgt. Deze boeken zijn bij de trainingsprijs inbegrepen. Indien je de training(en) niet volgt kun je overwegen ze zelf aan te schaffen.

- **De Motorzaag** (auteur: Peter Bongen, met medewerking van Roland Tromp en Frits Spek) wordt uitgereikt in de 'Basistraining Kettingzagen'
- **Werken in Bomen, Klimtechnieken** (auteur: Peter Bongen) wordt uitgereikt in de 'Basistraining Klimtechniek in Bomen'
- **Werken in Bomen, De hoogwerker** (auteur Peter Bongen) wordt uitgereikt in de 'Basistraining Hoogwerkers en kettingzaaggebruik'

4.4 Relevante Websites

Op het internet is veel informatie te vinden. In de trainingen wordt je verwezen naar belangrijke websites met betrekking tot de lesstof. Hieronder zie je een opsomming van websites waar je meer algemene informatie vindt.

www.eac-arboriculture.com
www.kpb-isa.nl
www.vhg.org/vakgroepen/boomspecialisten
www.boomverzorging.startpagina.nl
www.beterebomen.nl
www.bomenbieb.nl
www.bomenrecht.nl
www.boomtaxateur.nl
www.bomenstichting.nl

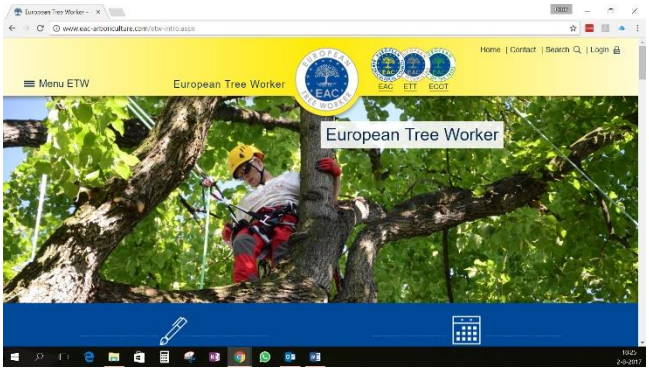

Afb. 8: Op de website van de EAC zie je hoe ETW binnen Europa is georganiseerd

4.5 Andere leermiddelen

Naast de informatie uit de trainingen, boeken en van het internet kun je ook putten uit je aanwezigheid op een KPB-themamiddag (www.kpn-isa.nl) of ETW-kennisdagen (www.pcbomen.nl). Hier doe je niet alleen kennis op maar kun je ook goed werken aan je netwerk.

YouTube is een bron vol goede maar ook foute voorbeelden. Vermaak je gerust met deze filmpjes of deel zelf filmpjes. Tip: bekijk vooral filmpjes van werkzaamheden die je zelf (bijna) nooit uitvoert om een beeld te vormen maar blijf kritisch.

4.6 Overige materialen

Voor het uitvoeren van werkzaamheden zal je diverse Persoonlijke Bescherming Middelen (PBM's), (klim)materialen en gereedschappen moeten hebben. De PBM's houden minimaal in een (klim)helm, gelaatsvizier of veiligheidsbril, gehoorbescherming, zaagbroek, zaagschoenen en handschoenen. Op het examen moet je over eigen materiaal beschikken. Tijdens de opleiding stelt PCbomen de PBM's, (klim)materialen en gereedschappen als motorzagen ter beschikking. Je mag uiteraard eigen materiaal gebruiken indien dat geschikt is.

5 Organisatie

5.1 Betrokken personen

Om de opleiding uit te voeren werkt PCbomen met een team van ervaren trainers. Veelal voeren we de trainingen uit met eigen trainers, soms maken we gebruik van externe expertise. Hierbij worden we ondersteund door een aantal (administratieve) medewerkers. Hieronder zie je een overzicht van de meest relevante betrokkenen, hun functie en hun contactgegevens.

Afb. 9: Van links naar rechts Frits Spek, Bart Exterkate, Willem van Delft en Peter Bongen

Trainers

Trainer	Functie	Email	Telefoon
Bart Exterkate	Opleidingscoördinator, Trainer theorie en praktijk	b.exterkate@pcbomen.nl	06-46307851
Peter Bongen	Trainer theorie en praktijk	p.bongen@pcbomen.nl	06-27830743
Frits Spek	Trainer praktijk	f.spek@pcbomen.nl	06-53983567
Willem van Delft	Trainer praktijk	w.van.delft@pcbomen.nl	06-21234025

Tabel 8: De vier trainers van PCbomen

(Administratieve) medewerkers

Medewerker	Functie	Email	Telefoon
Constance Flohr	Deelnemersadministratie	c.flohr@pcbomen.nl	085-4844760
Mischa Aniba	Sales	m.aniba@pcbomen.nl	06-21234031
Willem Anton van Put	Officemanager	w.van.put@pcbomen.nl	085-4844760

Tabel 9: De medewerkers van PCbomen

5.2 Afmelding

Indien je je moet afmelden voor een training doe je dit schriftelijk (mail) door te mailen naar Bart en/of Constance of via administratie@pcbomen.nl. Geef hierbij aan wat de reden is van de afmelding. Dit is van belang voor een juiste financiële afhandeling.

5.3 Verblijf

Voor een aantal deelnemers is het prettiger om rond de trainingen te in de buurt te overnachten dan op en neer te rijden naar huis. PCB heeft een samenwerking met Stayokay Apeldoorn en Klimbos Apeldoorn om het verblijf te veraangenamen. Dit resulteert in een korting voor PCB-cursisten. Zie Bijlagen 3 en 4 voor de werkwijzen. Veel deelnemers spreken af om samen te overnachten zodat ze ’s avonds nog samen kunnen leren, oefenen, klimmen in het klimbos of gezellig een drankje kunnen doen in de bar. Uiteraard kun je ook overnachten bij één van de vele hotels, campings of een bed & breakfast in de omgeving. Naast het Klimbos zijn er tal van andere activiteiten. Het is ook leuk om je gezin of familie tijdens of na een training in de buurt te laten verblijven. Zo combineer je de trainingsdagen met een leuk uitstapje op de Veluwe!

5.4 Evaluatie, klachten en tips

Aan het einde van iedere meerdaagse training en het opleidingstraject wordt er geëvalueerd. Toch horen we het graag eerder indien we je kunnen helpen met een probleem. Richt je in eerste instantie tot de trainer van die dag of aan Bart Exterkate (Opleidingscoördinator). Wij zullen ons uiterste best doen om tot een oplossing of een verbetering te komen.

Bijlage 1: Rooster ETW-trainingstraject

Rooster ETW Trainingstraject Groep: september 2019		
Soort training	**Onderwerp**	
Motorzaagtraining	Basistraining Velling	
	Basistraining Velling	
	Basistraining Velling	
	Basistraining Velling	
Klimtraining	Basistraining Klimtechniek in bomen	
	Basistraining Klimtechniek in bomen	
	Basistraining Klimtechniek in bomen	
	Basistraining Klimtechniek in bomen	
Theorie dag 1	Basis boombiologie	Sortimentsleer I
Theorie dag 2	Zorgplicht en Visual Tree Assesment (VTA)	
Theorie dag 3	Begeleidingssnoei	
Theorie dag 4	Basis Bodemkunde	
Klimtraining	Vervolgtraining Machinale kroonverzorging	
	Vervolgtraining Machinale kroonverzorging	
	Vervolgtraining Machinale kroonverzorging	
Theorie dag 5	Planten van bomen (met excursie naar kwekerij)	
Theorie dag 6	Schimmels en Integrierte Baum Analyse (IBA)	
Hoogwerkertraining	Basistraining Hoogwerkers en kettingzaaggebruik	
	Basistraining Hoogwerkers en kettingzaaggebruik	
Motorzaagtraining	Vervolgtraining Vellen van complexe bomen	
	Vervolgtraining Vellen van complexe bomen	
	Vervolgtraining Vellen van complexe bomen	
	Vervolgtraining Vellen van complexe bomen	
Theorie dag 7	Achterstallige- en verwaarloosde begeledingssnoei I	
Theorie dag 8	Wet natuurbescherming niveau II, dag 1	
Klimtraining	Vervolgtraining Afbreken van bomen	
	Vervolgtraining Afbreken van bomen	
	Vervolgtraining Afbreken van bomen	
	Vervolgtraining Afbreken van bomen	
Theorie dag 9	Groeiplaatsverbetering en -inrichting I	Bomen op bouwlocaties I
Theorie dag 10	Wet natuurbescherming niveau II, dag 2	
Theorie dag 11	Werken met de Wegenverkeerswet	Achterstallige- en verwaarloosde begeleidingsnoei II
Theorie dag 12	Boominventarisatie en -registratie	Nader onderzoek en aantastingen
Theorie dag 13	Verplanten van bomen	Groeiplaatsverbetering en -inrichting II (met excursie)
Theorie dag 14	Wet- en regelgeving met bomen	Sortimentsleer II
Theorie dag 15	Kroonverzorging en -verankering	
Theorie dag 16	Boomveiligheid	
Klimtraining	Basistraining Bedrijfshulpverlening voor boomverzorgers	
	Basistraining Bedrijfshulpverlening voor boomverzorgers	
Theorie dag 17	Bomen op bouwlocaties II	Sortimentsleer III
Theorie dag 18	Toets: Certificaat Boomcontroleur	Sortimentsleer IV
Examentraining	Boombiologie, Boomveiligheid, Bomen en wetgeving	
	Bodemkunde, Groeiplaatsen, Boombescherming	
	Examenvoorlichting, Werken in bomen (hoogwerker- en klimtechniek), Examenvoorlichting, Velling	
	Keuren van Plantmateriaal, Planten, Verplanten en Sortiment	
	Begeleidingssnoei (Achterstallig en verwaarloosd), Onderhoudssnoei, Kroonverzorging en -verankering	
Examen	ETW examens	

Bijlage 2: ETW sortimentslijst

ETW-assortimentslijst 2018

Voor het examen dient men takken van deze lijst op naam te brengen. Daarbij moet de wetenschappelijke en de Nederlandse naam worden opgeschreven.

De hieronder vermelde soorten dienen zowel op zomer- en winterkenmerken te kunnen worden benoemd. Cultivars met afwijkende bladkleur (zie gele arcering) hoeven alleen op zomerkenmerken herkend te worden. Bij de onderstreepte (groene arcering) soorten wordt ter herkenning een afbeelding of beschrijving van de habitus bij de tak geleverd.

	Wetenschappelijke naam	Nederlandse naam
1	Abies grandis	reuzen zilverspar
2	Acer campestre	veldesdoorn
3	Acer negundo	vederesdoorn
4	Acer negundo 'Variegatum'	bonte vederesdoorn
5	Acer platanoides	Noorse esdoorn
6	Acer platanoides 'Faassen's Black'	rode Noorse esdoorn
7	Acer platanoides 'Globosum'	bolesdoorn
8	Acer pseudoplatanus	gewone esdoorn
9	Acer pseudoplatanus 'Atropurpureum'	gewone esdoorn
10	Acer pseudoplatanus 'Leopoldii'	bonte esdoorn
11	Acer rubrum	rode esdoorn
12	Acer saccharinum	zilveresdoorn
13	Aesculus hippocastanum	witte paardenkastanje
14	Aesculus hippocastanum' Baumannii'	witte paardenkastanje
15	Aesculus x carnea	rode paardenkastanje
16	Ailanthus altissima	hemelboom
17	Alnus cordata	hartbladige els of Italiaanse els
18	Alnus glutinosa	zwarte els
19	Alnus glutinosa 'Aurea'	goud els of geel bladige els
20	Alnus glutinosa 'Laciniata'	zwarte els
21	Alnus incana	witte els
22	Alnus x spaethii 'Spaeth'	grootbladige els
23	Betula nigra	zwarte berk
24	Betula pendula	ruwe berk
25	Betula pendula 'Tristis'	treurberk
26	Betula pendula 'Youngii'	prieelberk
27	Betula pubescens	zachte berk
28	Betula utilis	Himalayaberk
29	Carpinus betulus	haagbeuk
30	Carpinus betulus 'Fastigiata'	zuilhaagbeuk
31	Carpinus betulus 'Frans Fontaine'	zuilhaagbeuk
32	Castanea sativa	tamme kastanje
33	Catalpa bignonioides	trompetboom
34	Catalpa bignonioides 'Aurea'	gele trompetboom of goud trompetboom
35	Catalpa bignonioides 'Nana'	bolcatalpa
36	Cedrus deodara	Himalayaceder
37	Cedrus libani	Libanonceder
38	Cedrus libani 'Glauca'	blauwe Libanonceder
39	Cercidiphyllum japonicum	katzuraboom

40	Chamaecyparis lawsoniana	Californische cypres
41	Corylus colurna	boomhazelaar
42	Crataegus monogyna ‘Stricta’	Eenstijlige meidoorn
43	Crataegus x lavalleei	meidoorn
44	Crataegus x media ‘Paul’s Scarlet’	meidoorn
45	Fagus sylvatica	gewone beuk
46	Fagus sylvatica ‘Aspleniifolia’	varenbeuk
47	Fagus sylvatica ‘Atropunicea’	bruine beuk
48	Fagus sylvatica ‘Pendula’	treurbeuk
49	Fraxinus angustifolia ‘Raywood’	smalbladige es
50	Fraxinus excelsior	gewone es
51	Fraxinus excelsior ‘Jaspidea’	goudes
52	Fraxinus ornus	pluim-es
53	Fraxinus pennsylvanica ‘Zundert’	Amerkiaanse es
54	Ginkgo biloba	Japanse notenboom
55	Gleditsia triacanthos	valse christusdoorn
56	Gleditsia triacanthos f. inermis	doornloze valse christusdoorn
57	Juglans nigra	zwarte noot
58	Juglans regia	gewone walnoot
59	Larix kaempferi	Japanse lariks
60	Liquidambar styraciflua	amberboom
61	Liriodendron tulipifera	tulpenboom
62	Magnolia kobus	beverboom
63	Malus spp.	appel
64	Metasequoia glyptostroboides	watercipres
65	Morus alba	witte moerbei
66	Ostrya carpinifolia	hopbeuk
67	Paulownia tomentosa	Anna-Paulownaboom
68	Picea abies	fijnspar
69	Picea omorika	Servische spar
70	Pinus nigra	zwarte den
71	Pinus strobus	weymouthden
72	Pinus sylvestris	grove den
73	Platanus orientalis	oosterse plataan
74	Platanus orientalis ‘Digitata’	smalbladige oosterse plataan
75	Platanus x hispanica	plataan
76	Populus alba	witte abeel
77	Populus nigra ‘Italica’	Italiaanse populier
78	Populus tremula	ratelpopulier
79	Populus trichocarpa	West-Amerikaanse balsempopulier
80	Populus x canadensis	Canadese populier
81	Populus x canescens	grauwe abeel
82	Prunus avium	zoete kers
83	Prunus cerasifera ‘Nigra’	zwarte kerspruim
84	Prunus padus	Europese vogelkers
85	Prunus serotina	Amerikaanse vogelkers
86	Prunus serrulata	Japanse sierkers
87	Prunus x subhirtella ‘Autumnalis’	najaarskers
88	Pseudotsuga menziesii	douglasspar
89	Pterocarya fraxinifolia	gewone vleugelnoot
90	Pyrus calleryana ‘Chanticleer’	Callery-peer
91	Pyrus spp.	peer
92	Quercus cerris	moseik

93	Quercus frainetto	Hongaarse eik
94	Quercus palustris	moeraseik
95	Quercus petraea	wintereik
96	Quercus robur	zomereik
97	Quercus robur 'Fastigiata Koster'	zuileik
98	Quercus rubra	Amerikaanse eik
99	Robinia pseudoacacia	robinia
100	Robinia pseudoacacia 'Frisia'	gele robinia of goud robinia
101	Robinia pseudoacacia 'Umbraculifera'	bolrobinia
102	Robinia pseudoacacia 'Unifoliola'	eenbladige robinia
103	Salix alba	schietwilg
104	Salix babylonica 'Tortuosa'	kronkelwilg
105	Salix caprea	boswilg
106	Salix x sepulcralis 'Chrysocoma'	treurwilg
107	Sequoiadendron giganteum	mammoetboom
108	Styphnolobium japonicum*	honingboom
109	Styphnolobium japonicum 'Pendula'*	treurhoningboom
110	Sorbus aria	meelbes
111	Sorbus aucuparia	gewone lijsterbes
112	Sorbus intermedia	Zweedse meelbes
113	Taxodium distichum	moerascipres
114	Taxus baccata	gewone taxus
115	Thuja plicata	reuzenlevensboom
116	Tilia americana	Amerikaanse linde
117	Tilia cordata	kleinbladige linde
118	Tilia platyphyllos	grootbladige linde
119	Tilia tomentosa	zilverlinde
120	Tilia x europaea	gewone linde
121	Tilia x europaea 'Euchlora'	krimlinde
122	Tsuga heterophylla	westerse hemlock
123	Ulmus 'Camperdownii'	prieeliep
124	Ulmus glabra	ruwe iep
125	Ulmus minor	gladde iep
126	Ulmus x hollandica 'Wredei'	goudiep
127	Zelkova serrata	Zelkova

*) Deze soort is voorheen bekend als Sophora japonica (zie Stadsbomen Vademecum 4).

Bronvermelding

De wetenschappelijke namen zijn samengesteld en bepaald volgens de Naamlijst Houtige Gewassen, International Standard ENA, PPO WUR.

- Website: www.internationalplantnames.com

Voor de Nederlandse namen is gebruikgemaakt van onder andere de volgende uitgaven:

- Dendrologie van de lage landen, J. de Koning & W. van den Broek, 14e druk, 2009;
- Heukels' Flora van Nederland, R. van der Meijden, 23e druk, 2005;
- Stadsbomen Vademecum 4, J.J.C. Janssen, 5e, geheel herziene druk, 2013.

Bijlage 3: Stayokay

TARIEVEN Stayokay Apeldoorn voor cursisten van PCbomen

Overnachting 2 januari – 1 april

- € 19,00 p.p. inclusief ontbijt en gebruik lakenpakket, exclusief toeristenbelasting (€ 1,77 p.p.p.n)

Overnachting 1 april – 1 november

- € 22,00 p.p. inclusief ontbijt en gebruik lakenpakket, exclusief toeristenbelasting (€ 1,77 p.p.p.n)

Overnachting 1 november – 30 december

- € 22,00 p.p. inclusief ontbijt en gebruik lakenpakket, exclusief toeristenbelasting (€ 1,77 p.p.p.n)

Maaltijden:

- Overnachtingen zijn inclusief ontbijt
- Lunches worden door PCbomen verzorgt (inclusief in cursustarief)
- Een warme avondmaaltijd wordt in overleg met Stayokay (reserveren voor 14:00 uur) aangeboden voor € 13,50 p.p.

Aanvullende voorwaarden:

- De tarieven zijn voor een bed op een meer-persoonskamer (slaapzaal) er wordt echter zo gestuurd dat de cursisten bij elkaar liggen
- Toeslag eigen kamer € 8,00 per nacht (indien beschikbaar)
- Op feestdagen geldt het normale tarief
- Bij reservering melden dat je een PCbomen cursist bent!!!
- Reservering en betaling verloopt direct via Stayokay Apeldoorn
- Voor reserveringen bellen of mailen:

055-355 31 18

apeldoorn@stayokay.com

Bijlage 4: Klimbos

KLIMBOS

PRAKTIJK CENTRUM BOMEN

TARIEVEN Klimbos Apeldoorn voor cursisten van PCbomen

Toegang Klimbos (april t/m oktober)

- € 10,00 p.p. inclusief btw (Normaal € 20,-)
- Geopend tot 18:00 uur

Voorwaarden:

- Reserveren verlicht (vermeld dat je een cursist van PCbomen bent)
- Betaling contant of per pin bij het Klimbos

Bel voor reserveren of extra informatie met:

055-355 68 09

Je vindt Klimbos Veluwe in park Berg en Bos. Wij zijn te bereiken via de Harpweg.
Vanaf PCbomen en de Stayokay loop je het bos in (Harpweg), neem de eerste weg rechts, open en sluit het hek dat je na 100 meter tegen komt. Na ongeveer 200 meter achter dit hek vindt je de ingang aan je linkerhand. Meld je hier en we helpen je zo veilig en snel mogelijk de boom in.

Veel plezier!!!

KLIMBOS

PRAKTIJK CENTRUM BOMEN